

Kötülük Problemi: Felsefi Bir Yanılsama mı?

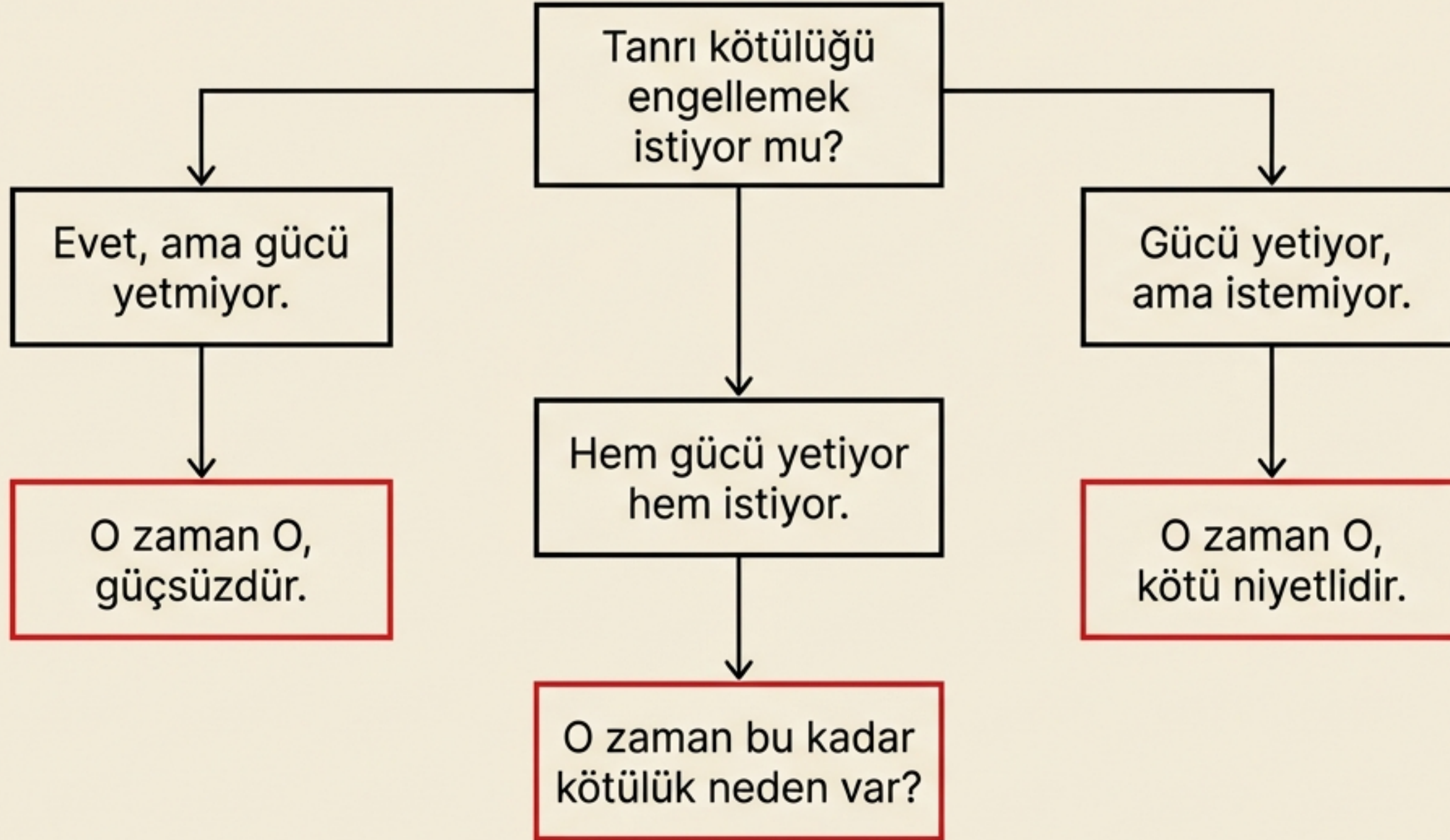
Ateist Dogmaların ve Varlık Algısının Analizi

Sosyal medyada (Diamond Tema, Berat Mutluhan Seferoğlu, Hilmi Demir) alevlenen 'Kötülük Problemi' tartışması, aslında yüzlerce yıllık bir felsefi kördüğümü işaret ediyor. Ancak bu düğümü çözmek için önce 'Kötülük' kavramının kendisini masaya yatırmalıyız.

Fikret Çetin — Kötülük Problemi Serisi #1

Giriş: Karanlığı Işıkla Tanımlamak

Epikür'ün Çözumsuz İkilemi

Antik Yunan'dan David Hume'a, oradan günümüz Twitter tartışmalarına kadar ateizmin en güçlü kalesi bu mantık örgüsüdür. İddia şudur: Kötülüğün varlığı, ya Tanrı'nın acizliğini ya da iyilikten yoksun olduğunu kanıtlar.

Bu Sadece Ateistlerin Sorusu Değil

"Hani Rabbin meleklerle, 'Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım' demişti. Onlar, 'Orada bozgunculuk yapacak, kan dökecek birini mi yaratacaksın?' dediler."

— Bakara Suresi 30-32

Kuran-ı Kerim, insanlığın zihnine bu soruyu ilk sokeran kaynaklardan biridir.

Din, kötölük problemini hasır altı etmez; aksine onu bir 'entelektüel gerilim' olarak sunar.

Ancak ateist yaklaşım, bu problemi tartışırken ispatlanmamış ön kabullere dayanır. Biz buna 'Dogma' diyoruz.

Tartışılmadan Kabul Edilen 4 Ateist Dogması

1. “Kötülük Vardır” Dogması
Kötülüğün kendi başına, somut bir varlık olduğu varsayımı.

← Bu Sunumun
Odak Noktası

2. “Yaratmak Kötüdür” Dogması
Kötü sonuçları olan bir şeyi yaratmanın, yaratana da kötü yaptığı varsayımı.

3. “Tanrı Mecburdur” Dogması
Tanrı’nın belirli bir şekilde davranmak zorunda olduğu (Determinizm) varsayımı.

4. “İnsan Kavrayabilir” Dogması
İnsan aklının, ilahi planın tamamını kavrayabilecek kapasitede olduğu varsayımı.

Kötülük problemini çözmek için önce 1. Dogmayı, yani varlık algımızı sorgulamalıyız.

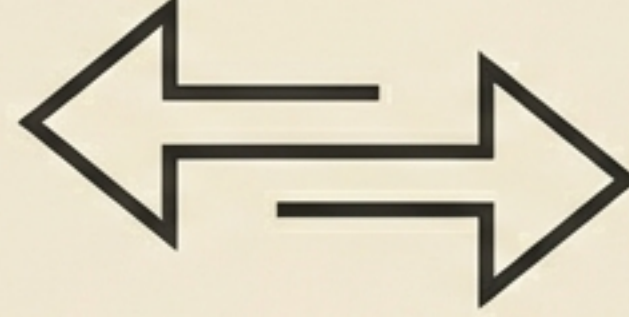
Karşıtlıkların Doğası: Tezat mı, Yokluk mu?

Tip 1 - Tezat (Mutlak Zıtlık)

Siyah ve Beyaz. İkisi de “Vücudi” (var olan) kavramlardır. Siyahın varlığı beyaza bağlı değildir. İkisi de birer gerçektir.

Tip 2 - Göreli (İzafi Zıtlık)

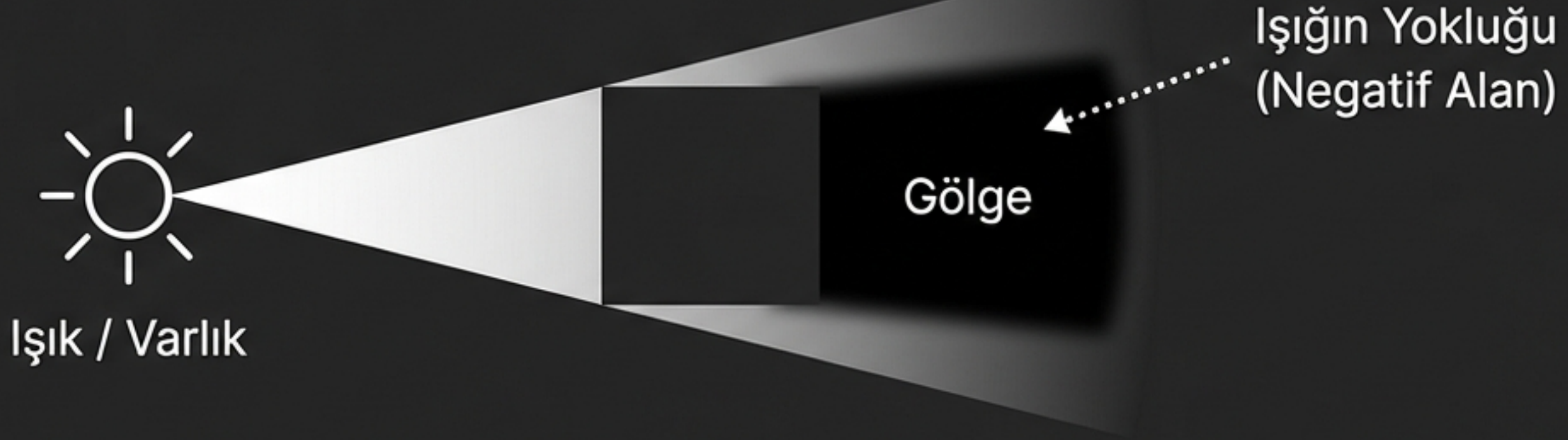
Sağ ve Sol. Biri olmadan diğeri olamaz. Birbirine muhtaçtır ancak değişkendir. Sizin sağınız, karşınızdakinin soludur.

Tip 3 - Yoksunluk (Varlık ve Yokluk)

Görmek ve Körlük. İşte kilit nokta burasıdır. Görmek “varlıksal” (pozitif) bir eylemdir. Körlük ise ayrı bir eylem değil, görme eyleminin *yokluğudur*.

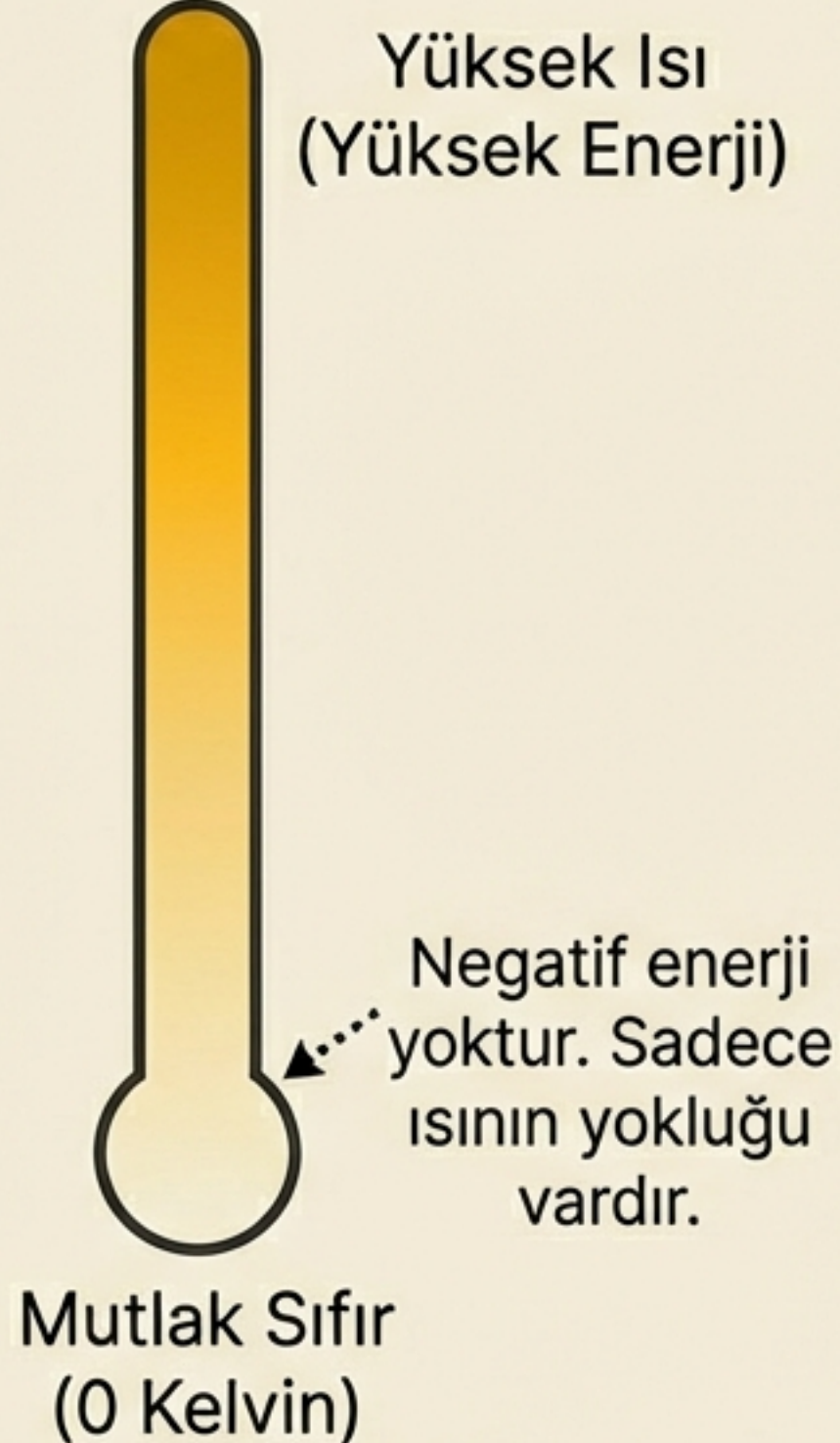
Metafor 1: Gölge Gerçekten 'Var' mıdır?

Algımız bize oyun oynar. 'Gölge' ismini verdiğimiz için onu müstakil bir varlık sanıyoruz. Oysa gölge, sadece ışığın ulaşamadığı alandır. Işığın yokluğudur.

Key Takeaway: Dilin pratik faydası ('Gölge etme' demek kolaydır) bizi felsefi bir hataya sürükler. Olmayan bir şeye isim verince, onun 'var' olduğunu sanırız. Kötülük de tıpkı gölge gibidir; iyiliğin (ışığın) kesintiye uğramasıdır.

Metafor 2: Soğuk Diye Bir Şey Yoktur

Fizikte 'soğukluk' enerjisi diye bir şey yoktur. Sadece ısı (hareket/enerji) vardır. Kelvin ölçeğinde negatif değer yoktur. Mutlak sıfır, ısıнын (hareketin) tamamen durduğu noktadır.

Biz üşüdüğümüzde 'soğuğu' hissetmeyiz; ısıнын azaldığını hissederiz. Kötülük bir 'madde' değil, hayrın (iyiliğin) düşük derecesidir.

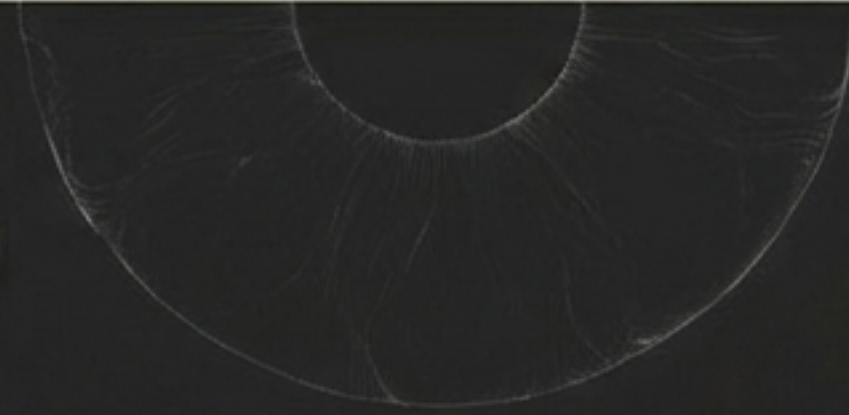
Metafor 3: Körlük Yaratılmaz

GÖRMEK = +1
(Varlık / Nimet)

Görmek, varlıksal bir artıdır. Yaratılan bir fiildir.

KÖRLÜK = 0 (Yokluk)

Körlük yaratılmaz. Körlük, +1'in verilmemesi durumudur.

Tanrı 'karanlık' yaratmaz; sadece bazı noktalara 'ışık' vermemeyi tercih eder.
Bu bir 'kötülük yaratımı' değil, 'hayrın yokluğu' durumudur (Privatio Boni).

Normallik Yanılsaması: Neden Uçamıyoruz?

Kuşlar uçar. İnsanlar uçamaz.

Şikayet Etmiyoruz.

Çünkü uçmak insan için
“normal” değil.

İnsanlar görür. Körler göremez.

Bunu Kötülük Sayıyoruz.

Çünkü çoğunluk görüyor.
Beklentimiz bu yönde.

Hiçbirimiz “Neden kanatlarım yok, bu bir kötülük!” demeyiz. Ancak körlükten şikayet ederiz. Demek ki kötülük algımız, mutlak gerçekliğe değil, beklentilerimize ve kıyaslamalarımıza dayanır.

999'a Karşı 1'in Matematiği

Senaryo: 1000 kişiden 999'una bedelsiz olarak görme yetisi verilse, 1 kişiye verilmese...

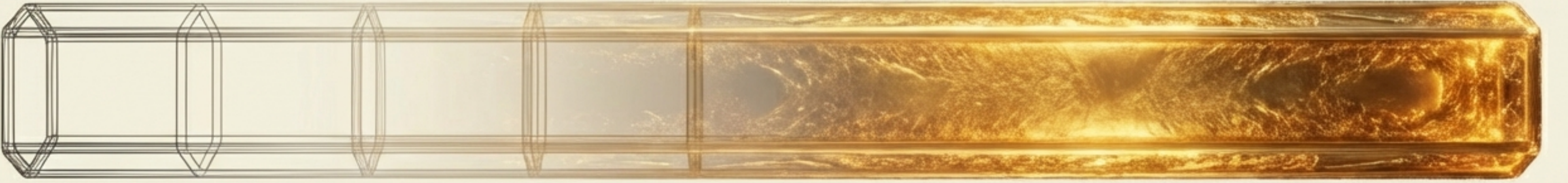
***Bizim Tepkimiz:** 'O 1 kişi için kötülük var!' (Odak noktası gri nokta).

***Gerçek:** 999 adet 'saf iyilik' eylemi var. 1 adet 'vermeme' eylemi var.

Tanrı'nın o 1000. kişiye de görme yetisi verme mecburiyeti var mıdır? 999 lütfu görmezden gelip, 1 eksikliği 'kötülük' olarak tanımlamak adil midir?

Çirkinlik: Güzelliğin Alt Sınırı

Mükemmel Güzellik

Az Güzel (Çirkinlik Algısı)

Mutlak çirkinlik yoktur. Çirkin dediğimiz şey, daha güzel olana kıyasla 'az güzel' olandır. Güzellik standardı olmasa, çirkinlik fark edilemez bile.

Kainattaki her şey 'Rahmet' (Merhamet/İyilik) şemsiyesi altındadır. Kötülük ve çirkinlik olarak algıladığımız şeyler, bu rahmetin derecelerindeki farklılıklardır.

Varlık Bizatihi Hayırdır

VARLIK = ENERJİ = IŞIK = HAYAT = İYİLİK

Kötülük, bu iyiliklerin kesintiye uğradığı 'gölge' alanlardır.
Mutlak Kötülük (Mutlak Şer) yoktur, çünkü var olmak iyiliğin ta kendisidir.

'Rahmetim her şeyi kuşatmıştır.' — Araf 156

Ateist Argümanları Neden Boşa Düşüyor?

~~Tanrı neden kötülüğü yarattı?~~
Tanrı neden hayrı ve iyiliği farklı derecelerde yarattı?

Berat Mutluhan Seferoğlu ve diğerlerinin argümanları, kötülüğü “yaratılmış somut bir canavar” gibi ele aldıkları için **temelde hatalıdır**. Kötülük yaratılmaz; **o bir sonuçtur**. Tartışma, **ahlaki suçlamadan çıkıp, ilahi hikmet (neden farklı dereceler var?) arayışına dönmelidir**.

Dilin Tuzaklarına Düşmemek

Üşümek gerçektir, ama 'soğuk' fiziksel bir varlık değildir.

Kötülüğün 'yokluk' (privation) olması, acının hissedilmediği anlamına gelmez. Evet, acı çekiyoruz. Ancak bu acının kaynağı '**kötü bir Tanrı**' değil, varoluşun farklı dereceleri ve bizim bu dereceleri algılama biçimimizdir.

Ontolojik 'Yokluk' $\neq$ Psikolojik 'Hiçlik'. Kötülük bir madde olarak yoktur, bir durum olarak deneyimlenir.

Sırada Ne Var?

1. Dogma: 'Kötülük Somut Bir Varlıktır' — ÇÜRÜTÜLDÜ

Kötülük problemini çözmek için sadece 'varlık' tanımını düzeltmek yetmez. Şimdi sırada Tanrı'nın tercihlerini ve insan aklının sınırlarını tartışmak var.